

ВІЛЬНЯ І КРАЇ

НЕЗАЛЕЖНЫ БЕЛАРУСКІ АГЛЯД

Выбары ў Сэйм:

МАЕМ ШАНЕЦ НА ЛЕПШАЕ!

25 кастрычніка — выбары ў Сэйм Летуіскае Рэспублікі, і сярод кандыдатаў — 4 беларусы. Землякі, калі прагаласуем за сваіх, калі выбярэм сваіх дэпутатаў — маем шанец на лепшае жыццё! Каб самім бараніць уласныя правы.

Беларускія арганізацыі, якія толькі нядаўна паўтвараліся ў Летуве, на жаль, не паспелі яшчэ набрацца патрэбнае сілы, каб выступіць на гэтых выбарах самастойна. Гэта справа хіба наступных выбараў. Але пачынаць трэба ўжо цяпер, і таму мы вылучаем нашых кандыдатаў праз іншыя арганізацыі, а менавіта: праз Летуіскую Садружнасць, што аб'яднала розныя нацыянальнасці і праз Саюз Палякаў Летувы.

Ад Садружнасці вылучаныя беларускія актывісты Ангеліна Русак-Якшцене (займае другое месца ў спісе і да таго ж балатуецца па Антокальскай акрузе № 03), Крыстына Балаховіч і Уладзімер Кузьменка (12 і 19 месцы ў спісе). Праз Саюз Палякаў вылучаная старшыня Таварыства Беларускай Мовы Віленскага краю Марыя Матусевіч (сёмае месца ў спісе гэтай арганізацыі і балатуецца па Нова-Вілейскай акрузе № 10).

Сёння мы друкуем выбарчыя матэрыялы пра А.Русак-Якшцене і М.Матусевіч. Чытайце, райцеся,

**ВЫБІРАЙЦЕ
СВАІХ ДЭПУТАТАЎ!**

Для настаўнікаў, абітурыентаў, што зьбіраюцца на вучобу ў Рэспубліку Беларусь, а таксама для ўсіх ахвотных:

АБ'ЯВА

Катэдра беларусістыкі ВПУ

запрашае на курсы

беларускай мовы

(кожную сераду, 18.00)

і лекторый па гісторыі і мастацтву Беларусі

(кожны чацьвер, 17.00).

Даведкі: Вільня, вул. Студэнту, д. 39, п. 527, тэл. 35-58-01.

Кандыдат у дэпутаты Сэйма Летувіскай Рэспублікі
па Новавілейскай выбарчай акрузе № 10, сьпіс Саюза Палякаў Летувы

Марыя МАТУСЕВІЧ

Сябра Каардынацыйнае Рады Беларускіх Згуртаваньняў Віленшчыны. Беларуска, беспартыйная, мае вышэйшую адукацыю, настаўніца сярэдняй школы № 32 г. Вільні. Старшыня Таварыства Беларускай Мовы імя Францішка Скарыны Віленскага краю. Нарадзілася 6 траўня 1943 году ў вёсцы Дрывасекі Астравецкага раёну Гарадзенскай вобласці. Скончыла пэдагагічнае вучылішча і Шаўляйскі пэдагагічны інстытут. У Вільні жыве й працуе з 1960 году, настаўніцай — 15 гадоў. Замужняя, мае дачку і ўнука. Тэлефон для даведак 44-08-73 (хатні).

20 пунктаў перадвыбарчай праграмы Марыі Матусевіч

1. Словы Адама Міцкевіча «Літва, Айчына мая...» — дэвіз для кожнага грамадзяніна Летувіскае Рэспублікі.
2. Багатыя людзі — гэта багатая і моцная дзяржава!
3. Сэйм і ўрад існуюць для народу Летувы, а не народ — для сэйма і ўрада.
4. Летува — сувэрэнная, дэмакратычная, парламэнцкая Рэспубліка, без чужых войскаў на яе тэрыторыі.
5. Эканамічнае і палітычнае супрацоўніцтва ЛР — ва ўсходнім і заходнім кірунках.
6. Усе людзі Летувы, незалежна ад нацыянальнасьці, веравызнаньня і палітычных поглядаў, роўныя перад Законам, як і перад Богам. Непарушнасьць правоў чалавека і грамадзяніна — вышэйшы абавязак летувіскае дзяржавы і грамадзтва.
7. Інвалідам, пэнсіянэрам і сем'ям, у якіх шмат дзяцей — гарантаваны пражыцьцёвы мінімум плюс 50-працэнтавая льгота праезду ў гарадзкім транспарце.
8. Чалавеку працы — работу і вартую аплату ягонаў дзейнасьці. «Рынкавая эканоміка — рынкавыя кошты — рынкавы заробак».
9. Хворым людзям — кваліфікаваную, бясплатную мэдычную абслугу.
10. Пэньсійнае забесьпячэньне па ўзросьце — бязь зьменаў: мужчыны — у 60 гадоў, жанчыны — у 55.
11. Дзецям — гарантаванае бясплатнае навучаньне ў агульнаадукацыйных школах (гімназіях).
12. Студэнтам, якія добра вучацца, — належную стыпэндыю й бясплатнае навучаньне.
13. Ахова навакольнага асяродзьдзя й прыроды — адзін з галоўных прыярытэтаў дзяржавы.
14. Прывілеі — людзям працы, а не мафіёзным структурам, спэкулянтам і злачыннаму сьвету.
15. Барацьба са злачыннасьцю — абавязак дзяржавы і кожнага чалавека.
16. Нацыянальным меншасьцям Летувы — гарантаванае права на адраджэньне, захаваньне й разьвіцьцё сваёй культуры й мовы.
17. Адміністраўна-тэрытарыяльная рэформа — не на шкоду нацыянальнай тоеснасьці нацыянальных меншасьцяў Летувы.
18. Бязьвізавы праезд грамадзянаў Летувы ў суседнія краіны (Беларусь, Польшчу, Калінінградскую вобласць, краіны Балтыі, Украіну).
19. Адкрыцьцё ў Вільні польска-славянскага унівэрсытэту для нацыянальных меншасьцяў.
20. Аднаўленьне ў Вільні Беларускага нацыянальна-культурнага цэнтру (музея, гімназіі, бібліятэкі, друку ды інш.).

Кандыдат у дэпутаты Сэйма Летувіскай Рэспублікі
па Антокальскай выбарчай акрузе № 03, сьпіс Садружнасьці Летувы

Ангеліна РУСАК-ЯКШЦЕНЕ

Сябра Каардынацыйнае Рады Беларускіх Згуртаваньняў. Беларуска, нарадзілася 7 чэрвеня 1957 г. у Вільні, у сям'і службоўцаў. Маці — выкладчыца замежнае мовы, бацька — работнік лясной гаспадаркі. Скончыла расейскую СШ № 6 і гістарычны факультэт Віленскага Унівэрсытэту па спецыяльнасьці псыхалог. Працавала псыхалогам у Школе Спартовага Майстэрства, у групе дасьледваньня грамадзкае думкі таварыства «Веды», у адзеле дыягностыкі Міністэрства прамысловасьці. Цяпер — старэйшы спецыяліст Міністэрства эканомікі, займаецца таксама арганізацыяй свае фірмы «Гуда». Муж Аўксуціс Якітас — начальнік адзела канструктарскага бюро фірмы «Гарсас», сыну Алесю 10 гадоў. Тэлефон для даведак: 77-22-31.

Гутарка з карэспандэнтам агляду «Вільня і Край»

— Нона, якія Ты палітычныя газеты чытаеш?

— «Рэспубліку» і «Летувос айдас», каб параўнаць розныя погляды. Зь непалітычных газэт люблю «Нашу Ніву».

— Ці сымпатызуеш якім-небудзь палітычным рухам і чаму?

— Калі ўтварыўся «Саюдзіс», я была цалкам зь ім, бо стаю за незалежнасьць Летувы. Зрэшты, як вітаю і станаўленьне незалежнай Беларусі. Але сёньня «Саюдзіс» зьмяніўся, і хоць я тэрэтычна застаюся прыхільніцай тых ідэяў, што былі прагалашаныя два гады таму, сёньняшняя практычная палітыка мяне далёка не заўсёды задавальняе.

— Што зьмянілася за два гады? Якімі сёньня павінны быць дэпутаты, палітыкі наогул?

— Тады патрэбныя былі найперш людзі сьмелыя, якія адважыліся ламаць злачынную савецкую сыстэму. Цяпер ад палітыкаў патрабуюцца іншыя вартасьці: канструктыўнасьць, працавітасьць, арганізаванасьць. Прычым кожны мусіць заняць сваё месца, адпаведнае здольнасьцям, іначай ён альбо заваліць справу, калі займеў завысокую для сябе пасаду, альбо змарнуецца, калі будзе абмежаваны замалой прастораю дзейнасьці.

— Як Ты ацэньваеш свой шанец на гэтых выбарах? У чым твае перавагі над канкурэнтамі?

— Я пра гэта ня думаю. Не збіраюся тлуміць людзям галаву лішнімі абяцанкамі. Мой жыць-

цёвы прынцып — быць такой, якая ёсьць, не махляваць, каб не баяцца, што хлусьня недзе вылезе... А гэтыя выбары... Што ж, калі мне ня ўдасца перамагчы, я, можа быць, прыкладу сьцяжынку будучым беларускім палітыкам у Летуве.

— Нона, як Ты ўяўляеш сабе нармальнае чалавечае жыцьцё? Некалькі прыкладаў — што чалавеку для гэтага трэба?

— Найперш, лічу, — цікавая праца, каб чалавек ёю жыве, каб раніцай прачнуўся, і хацелася ісьці... Натуральна, такая праца павінна быць нармальна аплочаная. На жаль, сёньня яшчэ часта ня ёсьць так. Вось сьвежы прыклад. Учора стала сьведкаю сваркі прадаўшчыцы і пакупнікоў у краме. Прадаўшчыца пыхліва заяўляе абураным людзям: «Калі мне пачнуць плаціць, тады я й пачну працаваць, як трэба!» А я думаю: не, даражэнькая. Зараз, як адбудзецца прыватызацыя, спачатку ты павінна будзеш паказаць сваю добрую працу, і толькі тады я, можа быць, згаджуся заплаціць табе свае грошы. Дзеля нармальнага асабістага, сямейнага жыцьця трэба ўзаемаразуменьне, падтрымка ўсіх сваіх справаў і задумаў. І што яшчэ важна, — адпачынак. Ня ўмеем мы адпачываць. Вось і сама ўжо другі год працую без перадыку. Быў нядаўна вольны тыдзень, дык ня ведала, дзе дзецца. Выйшла на працу, нібы аджыла.

Размаўляў Сяргук Вітушка.

100-гадовы юбілей Зоські Верас

30 верасня спаўняецца 100 гадоў беларускай асьветніцы Зосьцы Верас, якая большую частку свайго жыцця — з 1923 г. да самае сьмерці ў 1991г. — бязвыезна пражыла ў Вільні й пахаваная тут, на Панарскіх могілках.

Усё сваё жыццё Зоська Верас прысьвяціла беларушчыне — і калі ў 1917-м апекавалася хворым Максімам Багдановічам, і калі дбала пра беларускіх дзетак-сіротаў, пісала для іх вершы й аповяданьні, была ў міжваеннай Вільні рэдактарам ды выдаўцом часопіса «Заранка». І калі складала «Батанічны слоўнік», выдавала часопіс «Беларуская борць». І калі пасля вайны да яе ў Лясную хатку (на Ніжніх Панарах) ехалі людзі зь Беларусі, якія хацелі пачуць слова праўды пра слаўтых людзей нашае Бацькаўшчыны, якіх Зоська Верас ведала асабіста.

Сёньня няма ўжо самой Зоські Верас, няма яе Лясное хаткі, але засталіся яе творы й лісты — архіў жывое памяці, а найперш — яе жыццёвы прыклад нястомнае й сумленнае працы.

У Пэдагагічным Унівэрсытэце

2 кастрычніка ў актавай зале Унівэрсытэту адбылася канфэрэнцыя, прысьвечаная 100-годзьдзю Зоські Верас. Наладзілі канфэрэнцыю Катэдра Беларусістыкі ВПУ, згуртаваньне «Бацькаўшчына» і Міжнародная асацыяцыя беларусістаў. Прывітальнае слова да ўдзельнікаў сказаў дэкан Факультэта Славістыкі ВПУ Г.Кундратас.

Выступілі: Н.Пяткевіч, Л.Луцкевіч, А.Лапінскене, А.Мальдзіс, Э.Зайкоўскі, С.Купцоў, Я.Янушкевіч, П.Качаткова, Г.Сурмач, Я.Войніч, А.Гардзіцкі. Спадар Фурс распавёў пра кнігаабмен паміж бібліятэкамі АН Беларусі і Летувы, заўважыў, што ў запасьніках бібліятэкі АН Летувы ёсьць шмат беларускіх кніг, да якіх няма доступу.

Пасьля ў дыскусіі ўзяў слова Валдас Банайціс, які выказаў нягоду з тэрмінамі Летува і летувіс у беларускай мове. Прысутныя пагадзіліся, што патрэбная спецыяльная мовазнаўчая канфэрэнцыя ў справе прозьвішчаў і геаграфічных назваў. Пагадзіліся таксама з патрэбаю аднаўленьня беларускага музэю і гімназіі ў Вільні. Верасьнёўскія чытаньні ў Вільні паставілі зрабіць традыцыйнымі.

Напрыканцы студэнткі другога курсу беларускага аддзяленьня ВПУ Сьвета Урлік, Іна Бэйнар, Ліля Русялевіч ды іншыя прачыталі ўрыўкі з твораў Зоські Верас. У часе перапынку ўдзельнікі канфэрэнцыі наведвалі магілу Зоські Верас, дзе пра яе

ўспамінал Янка Саламевіч, Алесь Бяляцкі, Язэп Янушкевіч...

Пад вечар адбыўся канцэрт камернага мужчынскага хору «Унія».

У Вільні пабывалі прадстаўнікі Менскага Пэдагэгічнага Інстытуту дзеля абмеркаваньня дамовы пра супрацоўніцтва паміж МПІ і ВПУ. Цікава, што сувязі паміж гэтымі навучальнымі ўстановамі доўгі час былі вельмі цеснымі, але некалькі гадоў таму перапыніліся й цяпер наладжваюцца зноў. Асобным пунктам у пагадненьні будзе абумоўленая праграма супрацоўніцтва з Катэдрай Беларусістыкі.

Беларускія студэнты ВПУ выпусьцілі першы нумар свайёй насыценнай газэты «Студэнцкая доля».

Катэдра беларусістыкі ВПУ атрымала каля паўтысячы кніг, якія былі сабраныя ў Менскім Доме літаратара для бібліятэкі Беларускага аддзяленьня. Наладзілі збор кніжак супрацоўнікі Дому літаратараў А.Гардзіцкі, М.Міхноўскі, А.Емяльянаў ды журналіст А.Мяльгуй.

З 21 да 31 кастрычніка выкладчык зь Берасьця В.Фамінскі прачытае студэнтам другога курсу цыкл лекцыяў па амэрыканскай мэтодыцы выхаваўчай работы.

Родныя назвы

ПРАЧКАРНЯ

Пад Вільняй, на паўночны ўсход ад места, сярод гор ды пагоркаў, парослых лесам, цячэ невялікая рачулка зь дзіўнаю назвай — ПрачкаРНЯ. Чаму гэтак завецца лясная рэчка? Вось што кажуць пра гэтыя людзі з навакольных вёсак — Вартоўкі, Гайлюнаў, Палюлішак. Даўней, за панскім часам, як у Кайранах быў маёнтка (цяпер Кайраны ёсьць у крэсах Вільні, і тут знаходзіцца батанічны сад Віленскага Унівэрсытэту), да гэтай рэчкі прывозілі праць бялізну з панскага двара ў Кайранах ды з навакольных вёсак. На рэчцы была зробленая прачкаРНЯ — мейсца, адмыслова да прань з бялізны прыстасаванае. Вось дзеля таго й рэчку празвалі ПрачкаРНЯй. Як і колісь, павольна цячэ яна міма балоцістых берагоў, стогадовых соснаў і елак, нясе свае воды праз ламы й бабровыя гаці. Няма маёнтка ў Кайранах, не засталася і знаку ад мейсца, дзе пралі бялізну. Толькі назва рэчкі засталася.

Ян Замкоўскі з-пад Вільні

Натальля Арсеньнева

Восень у Вільні

Клёны апалі, і золата й фарбы
крыюць зямлю дарагім дываном.
Поўныя жмені лістоў тых узяў бы,
Восеньскім сплёў бы іх
пышным вянком.

Таюць аблогі у небе высокім,
хвалі туману над Вільняй стаяць.
Места мярэсьціцца ўнізе, далёка,
вежы касьцёлаў у неба глядзяць,
цэркваў блішчаць залатыя галовы,
цёмнымі плямамі дрэвы ляглі,
сіняй палоскаю бор нат хваёвы
ледзь, а відаць за істужкай Вяльлі...

Чуюцца, чуюцца восені чары
ў фарбах, у тонах лісьця і нябёс,
лёгкім дрыжэньні кляноў у пагары,
сьвежасьці льдзістай,
што вецер прынёс...

Факсымільнае выданьне

У Менску перавыдадзена факсымільным спосабам паэтычная кніжка Натальі Арсеньневай «Пад сінім небам». Упершыню гэтая кніжка пабачыла сьвет у Віленскай беларускай друкарні Б.Клеціна ў 1927 годзе. Сама паэтка вучылася ў Віленскай Беларускай Гімназіі. З тых часоў Н.Арсеньнева, якая цяпер жыве ў ЗША, надрукавала шмат паэтычных кніжак, у якіх ня раз апявала Вільню. Шкада толькі, што новае перавыданьне зборніка «Пад сінім небам» мае замалы наклад, і наўрад ці патрапіць на паліцы віленскіх кнігарняў.

«Зьвязда» пра беларусаў Віленшчыны

7 кастрычніка менская газэта «Зьвязда» надрукавала тэматычную старонку «Сумежжа», у якой аб'яднаныя тры артыкулы пра беларуска-летувіскія дачыненні. Пасторык Ю.Шаўцоў зь Вільні піша, што тутэйшыя беларусы адназначна падтрымалі незалежнасьць Летувы і што адносіны паміж двума народамі складаюцца як найлепей. Менскі гісторык Г.Сагановіч з

гэтым ня згодны й кажа пра ізаляцыянізм летувісаў і пра тое, што яны часта пагардліва ставяцца да беларусаў. Журналіст «Зьвязды» Валер Каліноўскі піша, што думкі абодвух гісторыкаў — суб'ектыўныя, і прапануе выказацца ўсім, хто мае ахвоту. Публікацыя трох артыкулаў — гэта пакуль што рэдкае выключэньне ў менскім друку, дзе пра нас пішуць і мала, і неабазнана.

Рэдакцыі патрэбная машыністка,
якая ведае беларускую мову. Тэл. 22-41-61.

Па старонках
старых газет

Уцяклі з падушкімі

Вільня. На Вострабрамскай вуліцы жылі два суседы-беларусы: Янук Міхалькевіч і Янук Вербель. 17 кастрычніка Міхалькевіч пайшоў на работу ў гарадзкой каналізацыі, тады Вербель падгаварыў жонку яго забраць ад свайго мужыка падушкі, 2 пары ботаў і 30 рублёў ды ўцячы. Паехалі німа ведама куды. Вербель таксама быў жанаты і кінуў сваю жонку ў Вільні.

*С.Ж-ймо,
Наша Ніва, 1912 г.*

Шалёны чалавек

Немэнчын, Віленскай губэрні і навету. У лесе немэнчынскага лясьніцтва паявіўся шалёны чалавек і, як кажуць, быццам то пакусаў кабету, каторая ехала зь Вільні, а пасьле ганяўся за бабамі, што зьбіралі грыбы. Цяпер акалічныя жыцелі ба-яцца ісьці ў лес, а найбольш кабеты, каторым і грыбоў хочацца, але і скура свая дорага. Гаспадары цешацца, што ёсьць каму бульбу капаць.

*Наша Ніва,
29 верасьня 1911 г.*

Градабойная субота

Вёска Касіна Вялікая, Віленскай губэрні і навету, Шумскай воласьці. У гэтай вёсцы і каля яе 20 ліпеня выпаў невялікі град, каторы пааббіваў ярыну. Цяпер жы-хары гэтай вёскі ўсю віну ўскладаюць на гаспадара В-ча з тэй прычыны, што ён не сьвяткаваў 16 ліпеня Шкаплернай. Гэтае сьвята касьцёлам не ўстаноўлена, але людзі самі яго ўстанавілі, а абычай сьвяткаваць сёмую суботу па Сёмусе (Зялёных

сьвятках), як яе завуць, «градабой-ную суботу», вядзецца яшчэ з паганскіх часоў і належыць да перажыткаў. Але ў нашай Беларусі ўсе перажыткі крэпкі і яшчэ па сёньняшні дзень сіляцца паганскі Бог з хрысьціянскім і забабоны з рэлігіяй. І ня дзіва: скрозь цёмната і бязгра-матнасьць. Недалёка ад нас ёсьць засьценак Леонішкі, жыве 10 гаспа-дароў і ў іх каля 30 дзяцей школьнага ўзросту. Граматны толькі адзін гас-падар Т.Н. і, хоць найбяднейшы з засьценку, сыноў сваіх навучыў гра-маты і выпісвае 2 газеты: «Нашу Ніву» і другую яшчэ. А другія гаспадары і самі ня граматны і дзяцей вучыць не аддаюць, хоць вучылішча за 5 верст. Дык якое дзіва, што такіх цёмных галоў трымаюцца забабоны і вера ў градабойныя суботы і іншую небыліцу.

*Засыянковец,
Наша Ніва, 18 жніўня 1911 г.*

Судзілі за БСГ

Вільня. 12 кастрычніка Віленская Судзэбная Палата асудзіла на вечнае пасяленьне старога бацьку і двух сыноў-студэнтаў Умястоўскіх за належнасьць да Беларускай Сацы-ялістычнай Грамады. Справа цягнулася 5 лет.

*Наша Ніва
14 кастрычніка 1910 г.*

Бульба на магільніку

Засьценак Станулёва, Віленскай губэрні, Дзісенскага на-вету. Тутэйшыя жыхары наладзілі на магільніку хаваць бульбу. Што ж, добра — пясочак. Але калісь то здарылася мне паглядзець на тыя ямы: у ямах часта косьці тырчалі, а ў адной цэлую галаву ўбачыў. Сказаў я ім, што гэтак нягожэ рабіць, каб дзеці над касьцямі сваіх бацькоў зьдэкаваліся.

Драздовіч, Наша Ніва, 1912 г.

Нам пішуць

Калі ж была зьнішчаная віленская беларушчына?

Зь цікавасьцю я запазнаўся зь першым нумарам тыднёвіка «Вільня і Край». Жадаю рэдакцыі ўсяго добрага.

Разам з пахвалою я маю таксама і невялікую заўвагу. У Заяве Каардынацыйнае Рады Беларускай Эгуртаваньняў Віленшчыны чытаем між іншым: «... за гады польскага панаваньня й савецкай Летувы былі зьнішчаныя ўсе віленскія беларускія арганізацыі і ўстановы, школы, музэй, друк, уся віленская беларуская інтэлігенцыя».

З другога боку, ва ўступе «Ад Рэдакцыі» адразу напачатку чытаём: «Перад вайной, пры Польшчы, у Вільні выходзіла шмат беларускіх газет і часопісаў. Па назвах і тыражы сваіх выданьняў беларусы былі на другім мейсцы».

Дык калі было ўсё зьнішчана? За гады польскага панаваньня ці за гады савецкай Летувы? Разумею, што Заява — гэта афіцыйны зварот да Вярхоўнае Рады, аднак і тут факты павінны быць акрэсьлены згодна з праўдай, тым больш, што сёньняшняя ўлада Летувы нібыта не нясе адказнасьці за тое, што было.

Уладыслаў Струмільло

АД РЭДАКЦЫІ

Шаноўны спадару ўладыславе. З Вашай заўвагай нельга не па-гадзіцца. Справа толькі ў тым, што грамадзкая актыўнасьць беларускага насельніцтва ў Вільні й Віленскім краі ў вялікай меры залежала ад адносінаў пануючых уладаў, якіх на працягу XX стагодзьдзя мяняліся тут шмат разоў. Тое, што перад вайной, пры Польшчы, у Вільні выходзіла шмат беларускіх газет і часопісаў, а па назвах і тыражы сваіх выданьняў беларусы былі на другім мейсцы — сапраўды пацьвярджаецца статыстыч-нымі дадзенымі (публікацыі Віленскага Унівэрсытэту за 1928 год). Можна яшчэ дадаць, што ў двацца-тых гадох у польскім парлямэньце беларусы мелі 11 паслоў і трох сэнатараў, на заходняй Беларусі пра-цавала ня менш за пяць беларускіх гімназіяў і шырокая сетка пачатковых школаў. Аднак, на працягу міжваеннага дваццацігодзьдзя ста-новішча беларусаў паступова зьмянялася да горшага. У канцы 30-х гадоў беларусы ўжо ня мелі прад-стаўніцтва ў польскім парлямэньце, значна скарацілася колькасьць пэры-

ёдыкаў, з усіх гімназіяў засталася толькі адзіная ў Вільні. Перад самай вайной прадстаўнікі беларускай інтэлігенцыі без суда й сьледства ссылаліся ў канцэнтрацыйны лягер у Картуз-Бярозе.

Падчас вайны ў Вільні яшчэ працавалі беларуская гімназія, на-стаўніцкая сэмінарыя, пачатковыя школы, выдавалася газета, існаваў музэй. Канчатковае зьнішчэньне ўся-го беларускага жыцця Вільні й Віленскага краю адбылося зараз жа пасля вайны ва ўмовах савецкай Летувы.

У нашым краі лёсам наканавана жыць побач прадстаўнікам розных нацыянальнасьцяў, і антаганізмы між імі ніколі не ўзьнікалі самабытна, але накідаліся пануючымі рэжымамі ў выніку імперскіх амбіцыяў. На на-шую думку, гэтыя рэжымы й нясуць адказнасьць за ўсе мінулыя крыўды перад людзьмі і гісторыяй. Мы ж бачым сваёй мэтай ня толькі заха-ваць характэрную для нашага Краю талерантнасьць, але стварыць умовы для супрацоўніцтва, перадусім на ніве супольных культурных набыткаў.

Стары Віленчук

3 нашага жыцця**Адраджэньне школы**

Сёлета ў Вільні адчынілася першая беларуская кляса, якая працуе ў СШ № 13. Настаўніцай — Галіна Сівалава. Хоць спачатку было толькі 4 заявы ад бацькоў, цяпер тут вучыцца ўжо 9 дзетак і працягваюць прыходзіць новыя. У новавілейскай СШ № 51, дзе сёлета таксама хацелі адчыніць беларускую клясу і таксама назьбіралі чатыры заявы, такой настаўніцы-энтузіясткі, на жаль, не знайшлося, і бацькі пазабіралі свае заявы назад

ды пааддавалі дзетак у расейскія і польскія клясы. Ведама, нашага брата-беларуса хутэй угаворыш вучыць кітайскую мову, чым сваю родную... І ўсё ж першая беларуская кляса ў Вільні (першая пасля вайны) працуе і набірае сабе прыхільнікаў. Калі б і Вы, чытач, захацелі перавесці сваё дзіця-першаклясьніка ў гэтую клясу, дык пішэце заяву на імя дырэктара 13-й школы (вул. Канарскага, 34), або тэлефануйце: 63-29-29 (Галіна Сівалава).

На Віленшчыну прыедзе С.Шушкевіч

Абазнаня людзі кажуць, што неўзабаве Вільню і Вільні край наведзе Старшыня Вярхоўнага Савету Рэспублікі Беларусі Станіслаў Шушкевіч.

Гэты прыезд будзе ў адказ на нядаўні візыт В.Ландсбергіса ў Гервяты. Кажуць, С.Шушкевіч маецца сустрэцца зь беларусамі Віленшчыны.

Устаноўлены помнік

На могілках Роса ўстаноўлены помнік братам Луцкевічам. Помнік зра-

біў скульптар Алесь Мірончык. Адкрыцьцё помніка будзе на Дзяды.

У Вільні працуе шапік тутэйшай беларускай фірмы

ГУДА

Шыкоўныя сувэніры, посуд, адзеньне зь лепшых беларускіх фабрыкаў мастацкіх вырабаў.

Сьвежыя нумары «Нашай Нівы», беларускія кніжкі і слоўнікі.

Наш адрас: праспэкт Гедыміна, 27.
Працуем штодня ад 10 да 15.00 і ад 16 да 19.00, у нядзелю ад 10 да 17.00.

**АДРАСЫ І ТЭЛЕФОНЫ
беларускіх арганізацыяў
у Вільні і на Віленшчыне:**

Каардынацыйная Рада Беларускай Згуртаваньняў. 2019, Вільня, а/с 1750, альбо: Вільня, Раўгіблас, 25. Тэл. 26-03-17 або 44-90-01 (Лявон Луцкевіч).

Т-ва Беларускай Культуры. Тэл. 35-55-95 (Хведар Нюнька). Клюб «Сябрына». Тэл. 46-16-24 (Валянцін Стэх).

Беларускае Т-ва ў Салечніках. Тэл. (8-250) 5-23-55 (Пётра Малафей).

Беларускае Т-ва ў Грыгішках. Тэл. 57-74-32 (Мікола Рулінскі).

Беларускае Т-ва ў Падбродзьдзі. Тэл. (8-217) 5-48-80 (Ігар Вішнякоў).

Т-ва Беларускай Мовы Віленскага Краю. Тэл. 44-08-73 (Марыя Матусевіч).

Катэдра беларусістыкі ВПУ. 2034, Вільня, вул. Студэнту, 39. Тэл. 35-58-01 (Лілея Плыгаўка).

РАДЫЁ

Беларускае слова на хвалі Летувы — кожную суботу, 11.30, II праграма Летувіскага Радыё. Інфармацыя на беларускай мове — кожны дзень, 22.05, I праграма Летувіскага Радыё.

I праграма Беларускага Радыё зь Менску — на доўгіх хвалях. Радыё «Свабода», беларуская праграма — штодня, 6.00, 17.00 і 20.00, на кароткіх хвалях.

Беларуская перадача Польскага Радыё (Варшава) — штодня, 7.30 і 21.00 на кароткіх хвалях.

Беларуская перадача Ватыканскага Радыё — штодня, 7.20 і 21.00 на кароткіх хвалях.

Беларуская перадача Радыё Монтэ-Карла — кожную сераду, 19.15 на хвалі 31 м.

TV

20 хвілінаў па-беларуску — кожную суботу, 12.00, I праграма LTV.

Родны край — у рамках TV Усходняй Летувы па I канале Польскае Тэлевізіі.